

LESDOSSIER

GOED GEZIEEN!

BIRVA MAAKT EEN ZEEPAARDJE EN GAAT VISSSEN

GOED OM WETEN

HELEMAAL IK

Wie: Birva

Leeftijd: 11 jaar

Waar: Huanchaco, Peru, Zuid-Amerika

Familie: vader en moeder

Spreektaal: Spaans

Passie: de zeepaardjes of caballitos de totora

Bijzonder: Birva maakte voor het plaatselijke museum samen met haar papa een maquette over de zeepaardjes.

DE ZEEPAARDJES OF CABALLITOS ZIJN EEN BELANGRIJKE BRON VAN INKOMSTEN

GOED OM WETEN

Aantal inwoners
31 miljoen mensen.

Oppervlakte
1.285.216 km² = 41 keer
groter dan België.

Waar leven ze van

Door de ligging aan de oceaan zijn visvangst en toerisme de belangrijkste bronnen van inkomsten voor Huanchaco. De kuststad trekt surfers aan vanuit de hele wereld. Die komen niet enkel om te surfen, maar ook om te genieten van de zee en het strand, terrasjes en restaurants, pootje baden en bootje varen.

Toerisme

Huanchaco is een kuststadje aan de Stille Oceaan. Ooit was het een belangrijke haven. Nu is het een surfparadijs. Het zijn de vissers van Huanchaco die aan de oorsprong liggen van het surfen. Staand op hun bootje om de golven te trotseren, waren zij de eerste surfers.

Taal

De officiële taal in Peru is Spaans. Het eigen dialect in de regio is het Quechua.

Levensverwachting

75 jaar (België: 81 jaar).

Ligging

Peru is een land in Zuid-Amerika. Het ligt aan de Stille Oceaan en grenst aan Colombia, Brazilië, Boliviaë en Chili. De hoofdstad is Lima.

Geloof

Het christelijke geloof en traditionele natuurgodsdiensten gaan hand in hand in Peru. De patroonheilige van de visvangst is San Pedro. Omdat visvangst heel belangrijk is, wordt die uitgebreid gevierd in de maand juni. De vissers bouwen dan een Patacho voor San Pedro. Een grote rieten boot, waarmee ze de zee op gaan.

GOED OM WETEN

HARDE VISSERSLEVEN

Oude vissers willen niet dat hun kinderen het harde vissersleven met de zeepaardjes verderzetten. Het vissen met de *caballito de totora* wordt nog maar door enkele lokale vissers écht beoefend. Daarnaast zetten ze de traditie van de *caballitos* vooral voort als toeristische attractie.

KLIMAAT

Af en toe is het koele zeewater dat langs de evenaar stroomt in het oostelijk deel van de Stille Oceaan veel warmer dan normaal. Daardoor zijn de visrijke wateren plots veel warmer, waardoor de vis verdwijnt. We noemen dit klimaatfenomeen *El Niño*. Het fenomeen doet zich gemiddeld om de drie tot zeven jaar voor, maar door de klimaatveranderingen wordt *El Niño* altijd maar minder berekenbaar en sterker. Dat is uiteraard rampzalig voor de vissers in Peru.

VISVANGST

Visserij is niet alleen in Huanchaco belangrijk, maar voor heel Peru. Het is na China het land met de grootste visvangst. Een deel van de visvangst (vooral sardines en ansjovis) wordt verwerkt tot visolie en vismeel. Peru is voor de hele wereld de grootste producent van vismeel.

TOTORA

Het totora-riet vindt zijn oorsprong aan het Titicaca-meer. Een immens meer dat zich deels in Peru en deels in Bolivië bevindt. De techniek van de rietputten (*Totorales*) is heel oud. Het zoete water van het meer bevat ook zout en dat is ideaal om het riet te laten groeien. Totora kan tot 6 meter groot worden en groeit bovendien heel snel. Wat noodzakelijk is want de *caballitos* moeten om de drie maanden opnieuw gebouwd worden.

ONTWIKKELINGSINDEX

De menselijke ontwikkelingsindex (HDI, Human Development Index) is een cijfer dat gegeven wordt aan een land of gebied. Het land krijgt punten voor onderwijs, gezondheid en levensstandaard. Het cijfer dat toegekend wordt, vertelt iets over het welzijn in een land. Peru scoort niet echt slecht. Het land staat op de 89ste plaats in een lijst van 189 landen. België staat op de 17de plaats.

GOED GEKEKEN

VRAAG EN ANTWOORD

Waar of niet waar?

- * De *caballito de totora* is het allereerste surfboard.
- * Mensen in Huanchaco leven uitsluitend van de visvangst.
- * Riet is zwaarder dan hout.
- * De vissers hebben elke drie maanden een nieuw zeepaardje nodig.
- * Het riet groeit snel door het zoete water van de zee en het zoute water van de bergen.

Waarom heet deze boot een zeepaardje?

.....

Hoe lang varen de mensen al met zo'n zeepaardje? ? a) 30 jaar b) 300 jaar c) 3000 jaar

Wat betekent totora?

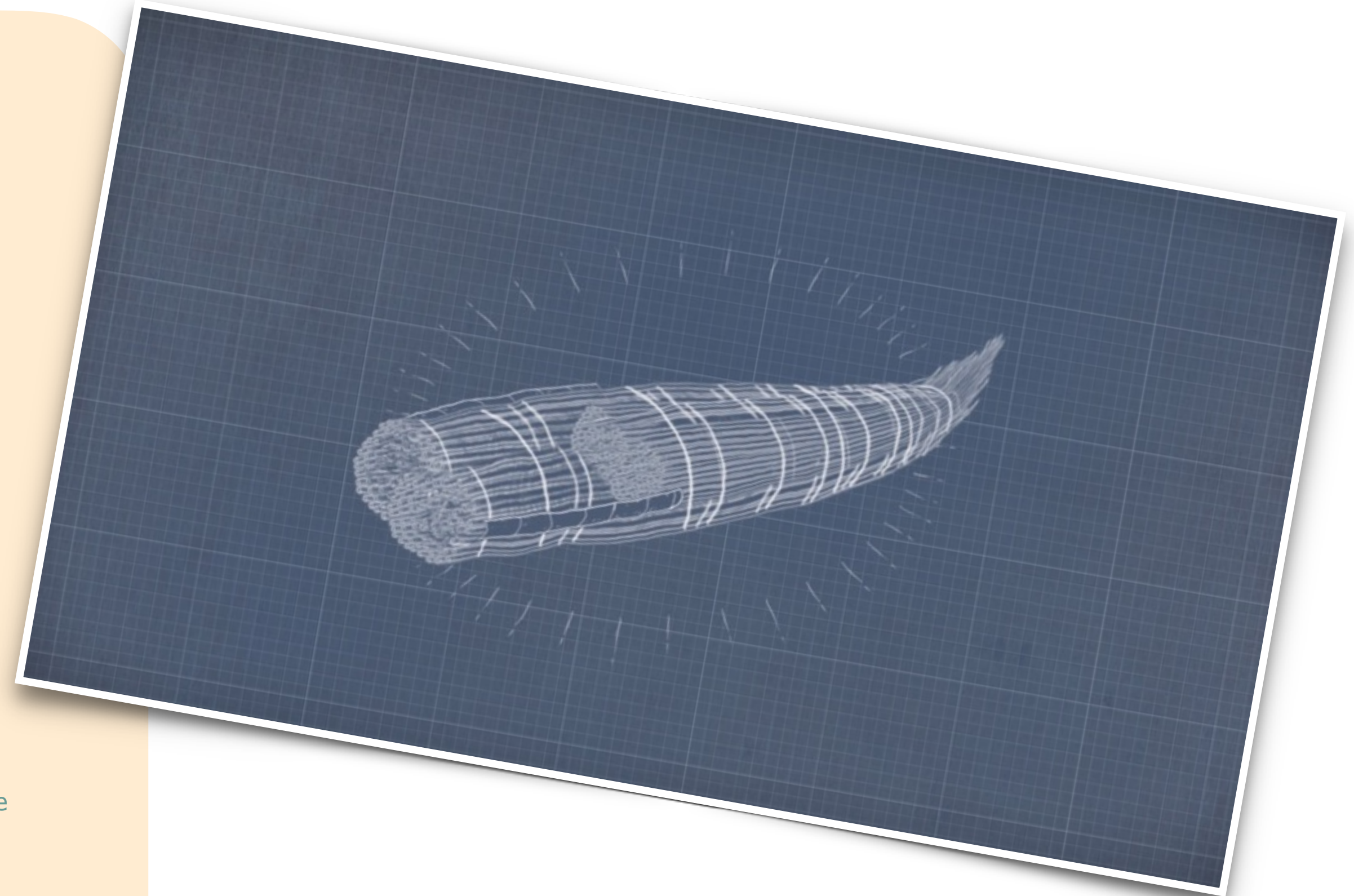
Wat betekent Birva? Omcirkel het juiste antwoord. zand / deugniet / zeepaardje / surfer

Hoe heet het gerecht dat Sarah en Birva maken van de vis? a) sevisje b) cervola c) ceviche

Hoe heet de patroonheilige van de vissers?

Waarvoor gebruikt Carlos de stenen? a) als hamer b) als schaar c) om de boot te verstevigen

Uit welke delen bestaat een zeepaardje?

GOED GESPREK

DE ZEE TROTserEN

Het is goed gezien van de vissers zo'n coole *caballito*.
Maar ook best gevaarlijk.

Zou jij de zee in durven met zo'n hoge golven?

En wat als het zoals bij Carlos een belangrijke bron van
inkomsten is?

Ken je nog beroepen waarbij de mens de natuur moet
trotsen om geld te verdienen?

VISSERKE VIS

Ook op onze zeeën trotsen vissers de zee om vis te
vangen.

Hoe denk je dat zij werken?

Heb jij al een visser aan het werk gezien? Of ben je al met
een visser op stap geweest?

Weet jij hoe de vis vanuit de zee op je bord belandt (wat
gebeurt er tussen visvangst en visconsumptie)?

TRADITIES

De *caballito de totora* is niet zomaar een bootje, het gebruik
ervan is een traditie. Dat is een gebruik of een gewoonte die
van de ene generatie op de andere wordt doorgegeven.

Welke tradities hebben wij?

Zijn er binnen je familie specifieke tradities?

Ken je voorbeelden van traditionele voorwerpen hier bij ons?

Vind jij tradities belangrijk?

BRON VAN INKOMSTEN

De plaatselijke bevolking leeft van de visvangst én van
het toerisme. Het zijn hun belangrijkste bronnen van
inkomsten.

Wat zijn hier bij ons belangrijke bronnen van inkomsten?

Wat doen mensen allemaal om geld te verdienen? Wat
doen jouw ouders?

Wat wil je zelf later gaan doen?

OOK GOED GEZIEN

JOUW ONTWERP

Bouw zelf een bootje waarmee je de hoge golven kan trotseren.

- * Maak een ontwerp en bouw een prototype.
- * Geef het een leuke naam.
- * Stel het voor aan de klas. Misschien hebben jullie wel water in de buurt om te kijken of de bootjes echt varen.

DANS DANS

De dans die Birva, Carlos en Carmen op het einde van de aflevering dansen is de Marinera. Daarbij hebben de man en de vrouw een witte zakdoek vast.

- * Dans je met de klas ook een keer de Marinera? Zoek gepaste muziek op YouTube of Spotify.

REISBUREAU

Maak een toeristische poster / brochure / presentatie over Huanchaco.

- * Waarom moeten mensen naar Huanchaco komen?
- * Wat moeten ze er zeker doen/zien/eten?
- * Zoek extra informatie op het internet of in een reisgids uit de bibliotheek. Zoek mooie foto's, teken, plak ...

SJIEKE VISSERS

Ook op andere plaatsen in de wereld vind je bijzondere vistradities en knappe traditionele vissersboten.

- * Wat vind je bijvoorbeeld over de garnalvissers die aan onze kust nog vissen op een traditionele manier?
- * Zoek traditionele vissersboten en vistradities op van over de hele wereld en presenteer ze aan je klas.

RECEPT VOOR CEVICHE

Ceviche is het nationale gerecht van Peru.

Nodig:

- * 500 g kabeljauw of een andere witte vis, in kleine blokjes gesneden
Let op! De vis voor een ceviche moet heel vers zijn!
- * Acht limoenen
- * 1 rode peper
- * 1 rode ui (fijngesneden, in koud water gelegd met een snufje zout)¹
- * Peper
- * Zout
- * Verse koriander

Bereiding:

- * Doe de visblokjes, de koriander, de rode peper, het limoensap, peper en zout in een kom. Laat minimaal 10 minuten marineren in de koelkast.
- * Proef, breng eventueel nog verder op smaak en doe er een beetje olijfolie bij.
- * Presenteer op een groot dienblad en smullen maar!

HOE GEBRUIKEN IN DE KLAS

Ontwikkelingseducatie

Ontwikkelingseducatie leert kinderen om **kritisch na te denken** over problemen in de wereld. Kinderen leren om hun eigen waarden en denken af te toetsen aan die van anderen en gaan in gesprek over problemen hier en elders. Zo leren ze wat **solidariteit** is en hoe ze **verantwoordelijkheid** kunnen opnemen.

Leidraad

Het educatieve pakket bij het Ketnet-programma 'GOED GEZIEN!' is een leidraad om wereldse problemen bespreekbaar te maken met een vertaalslag naar het hier. **Leren kijken en begrijpen, interpreteren, reflecteren en samen creatief en probleemoplossend overleggen.** Elke leraar kan zelf werkopdrachten en denkoefeningen toevoegen of de voorgestelde suggesties aanpassen aan de leer- en klassituatie. Dit pakket is een inspiratie voor gebruik op maat van elke leercontext.

Verduidelijking

- * **Goed om weten:** nuttig achtergrondinformatie over het land, het lokale leven en de ontwikkelingsthema's.
- * **Goed gekeken:** observatievragen. Wat hebben kinderen gezien? Wat hebben ze onthouden van de aflevering? Open vragen en andere formats (verbindingsvragen, waar/niet waar, meerkeuzevragen...) wisselen elkaar af.
- * **Goed gesprek:** gespreksonderwerpen voor een beschouwend gesprek over thema's die aan bod komen in de aflevering.
- * **Ook goed gezien:** muzische verwerkingsopdrachten waarmee kinderen zelf aan de slag kunnen. Deze opdrachten passen binnen de muzische pijlers: muziek, dans/beweging, beeld en media.

Leergebieden

Ontwikkelingseducatie kan op verschillende manieren geïntegreerd worden in het leerprogramma. Dit lesdossier kan worden ingezet in volgende lessen:

Mens & Maatschappij - Nederlands - Wetenschap & Techniek - Muzische & creatieve vorming.

Vragen of meer info: info@ketnet.be - info@padaboem.be